

KISS RÉKA**Legális-illegális-féllegális.
Tiltott és túrt pasztoráció a református egyházban
a Kádár-korszakban**

Előadásomban egy most induló intézményközi kutatás kérdésfelvetéseihez csatlakozva, református példákon keresztül, a vallásgyakorlás és a kulturális ellenállás összefüggéseinek vizsgálatához szeretnék néhány szemponttal hozzájárulni, arra keresve a választ, hogy milyen eszközei, lehetőségei, mozgástere volt a keresztény közösségeknek saját értékrendjük, normarendszerük tovább örökítésére. Milyen egyéni és közösségi stratégiák alakították az egyházi-vallási magatartásformákat a Kádár-korszak évtizedeiben? Miként reagált a pártállam, illetve az egyházi vezetés a hitélet kereteinek tágítására irányuló autonóm törekvésekre, alternatív stratégiák kialakítására, s vett részt a túrt és tiltott közötti határvonal körüli alkudozásokban? Voltak-e felekezeti sajátosságok, eltérő katolikus-protestáns stratégiák e szűkre szabott játéktér kitöltésére? S végezetül, a hitéleti keretek tágítására irányuló törekvéseket mennyire tekintették a kortárs résztvevők, egyrészt a pártállam illetékesei, másrészt maguk a keresztyén közösségek a rendszerrel szembeni kulturális ellenállás megnyilvánulásainak, s miként interpretálja azokat a mai kutatói elemzés?